

նահիմ», էջ 176) : Այս խաչքարը հաւանաբար կաղմուեցաւ Քուրդի՝ Բաշու-
նուին յաղթական պատերազմներէն վերադարձին անթիւ :

Քուրդ եւ Սորիշահ իրենց վաղամեծիկ Մամախաթունը դասեր ի յիշա-
տակ Սաղմոսավանքի գրատունը կը շինեն եւ եկեղեցւոյն ոսկի խաչ, ոսկե-
կազմ Աւետարան եւ ուրիշ զարդարանքներ կու տան ըստ հոն թողուցած ի-
րենց արձանագրութեան, ուր կ'ըսուի. «Ի թվին 27 (1255) : Ես Քուրդս եւ
ամուսին իմ Սորիշահ շինեցաք զգրատունս եւ հաստատեցաք զմատուռ ըս-
նուն դասեր մերո՞ Մամախաթունին որ տարածամ փոխեցաւ ի Քրիստոս : Եւ
մէք զարդիւնքն, որ արարիք՝ խաչ ոսկի եւ Աւետարան ոսկետուփ, է (7) նա-
ւերոս եւ վառ, է (7) զարդք եկեղեցոյ... յայսմ խորանի պատարագել զՔր-
իստոս յանուն Մամախաթունին» (Յիշատ. 19) :

Վաղամեծիկ Մամախաթունէ զատ Քուրդ եւ Սորիշահ ունեցած են
նաեւ երեք որդիներ : Ասոնցմէ մին՝ Վաչէ, Սաղմոսավանքի Սիոն եկեղեցու
մուտքին թողուցած է արձանագրութիւն մը, ուր կ'ըսէ. «...Ես Վաչէ որդի
Քրդին, որդո՞ Վաչէի եւ Տաւրխուշահի՝ դստեր Մարցպանա Մամիկոնէից
զնեցի զԵրեւոնս ի մեծ պարոնէն Շահնշահէ եւ ետու ի վանս Սաղմոսի եւ
զկէսն իմ եղբաւր Հասանա, որ շէն պահէ վանիցս համար. եւ յորժամ եհաս
ինձ փոխիլ ի կենցաղոյս տարածամ եւ կէս աւուրց...» (Յիշատ. 9) : Վաչէ
ալ ըստ արձանագրութեան կ'երեւի վաղամեծ եղած է : Սակայն նախ քան իր
մեծնիրը կտակով կարգադրած է իր հօրենական եւ մօրենական ժառանգու-
թեամբ զնել կալուածներ Սաղմոսավանքի համար, նոյնիսկ կալուածներէն
միոյն՝ Երեւոնի՝ կէսը Սաղմոսավանքին եւ միւս կէսը իր եղբօր Հասանի
կտակած է, որպէսզի «չէն պահէ վանիցս համար», այսինքն մատակարարէ :

Քուրդի եւ Սորիշահի երկրորդ որդին Հասանը եղած է, որմէ հա-
սած է Յովհաննավանքի արձանագրութիւնը՝ ուր Հասանի բերնէն կ'ըսուի.
«Ի թուին 218 (1283) կամաւ բարերարին Աստուծոյ ես, Հասան իշխան, որ-
դի Քրդին իշխանաց իշխանի եւ մաւր Սորիշահի յազգէ Մամիկոնեանց, թոն
մեծին Վաչէի եւ բարեպաշտ ամուսինն իմ Արուս խաթուն յազգէ Ուքանաց,
տարածամ եւ կէս աւուրց ելաք յաշխարհէ, աւանդեցաք զհոգիս մեր եւ զս-
մէն հայրենիս եւ զգաւակս մեր Դաւթի եղբաւր մեր հարազատի եւ աստուա-
ծասիրի, վասն սիրոյն Աստուծոյ եւ փրկութեան հոգոց մերոց մեր տվաք ի
սուրբ Կարապետս, ես եւ եղբայր իմ Դաւիթ», եւ կը թուէ կալուածներ որոնք
կ'ընծայուին վանքին : Նշանակելի է որ Մամախաթունի, Վաչէի նման Հասան
եւ իր կինը Արուս խաթուն վաղամեծ կ'ըլլան, այսինքն «տարածամ եւ կէս
աւուրց ելաք յաշխարհէ, աւանդեցաք զհոգիս մեր» : Յաւալի է որ թուական
չունինք Վաչէի Սաղմոսավանքի (Յիշատ. 9) արձանագրութեան վրայ, զիտ-
նալու համար թէ ե՞րբ մեռած է Վաչէն : Արդեօք ժանտա՞ խտ թէ պատերազմ
եղած է անոնց մահուան պատճառը : Եթէ պատերազմի պատճառաւ, այն ա-
տեն Սուլթան Ալֆի դէմ Թաթարաց արշաւանքին միջոցին, երբ Թաթարները
իրենց հրամանին ենթակայ Հայ եւ Վրացի ուժերով պարտուեցան : Հոս կը
յայտնուի որ Սորիշահ ունէր երրորդ որդի մը՝ Դաւիթ :

Նոյն 1283ի արձանագրութեան մէջ կը յիշուի, կալուածներէ զատ,
Յովհաննավանքին՝ «Ընծայեցաք եւ պահարան զարդարեալ ոսկով եւ արծա-
թով» (Յիշատ. 22) : Ասիկա հաւանաբար մասնատուի մըն էր :

Տիկին Սորիշահի ստնտուն եղած է Մալիքա, որմէ երկու արձանա-
գրութիւն ծանօթ է, որոնցմէ առաջինը Յովհաննավանքի կաթողիկէ եկեղեց-
ւոյն ներսը, կ'ըսէ. «...Ես Մալիքա սնցանող աստուածասէր տիկնոջ Սորին-